

епоха, и достовѣрното обстоятелство, че българската държава състояла отъ „много поколения“, управлявани отъ особени князѣ. Тия поколения, разбира се, принадлежали на разнородни племена. Тукъ е и имало несъмнено и турски и фински и славянски племена, които съединявала само властта на една династия, вѣроятна *турска*, но *пославянчена* въ „Великия градъ“ (Булгаръ). Явно е, че всѣки отъ тия списатели говори само за една коя да е частъ отъ българския народъ, изключително нему позната, и прилага къмъ нея общото име „българи“, като разпространява така своето понятие за нея и върху другитѣ нему неизвѣстни части. По такъвъ начинъ едни утвърждаватъ, че българитѣ говорятъ по *турски*, други, че езикътъ имъ е *хазарски*, трети (които иматъ прѣдъ видъ пославянчената династия на българитѣ и славянското население на Булгаръ) — че тоя езикъ е *славянски* и най-сетнѣ нѣкои, виждайки, че най-значителната частъ на населението (възъ отъ столицата) е *турска*, пишатъ че славянитѣ (т. е. българитѣ) сж турци. Сенковскій мисли, че славянската частъ на българския народъ е била съсредоточена прѣдимно въ градъ *Булгаръ*. Но постоянното ѣ смѣсьване съ турскитѣ и финскитѣ поданици на „славянския царъ“, вѣроятно още до нахлуването на монголитѣ, ще е измѣнило първобитния ѣ характеръ, а при новия приливъ отъ татарски маси въ вѣрмето на Батия, тя съвсѣмъ ще е изчезнала. При всичко това, казанското татарско нарѣчие въ произношеніето си и до днесъ носи отпечатъкъ на славянизъмъ въ първоначалното му образование. Отъ идъ и кога се е появило славянското население въ „Великия градъ“ — това е съвсѣмъ другъ въпросъ: може би да се е появило на Волга при прокореннето на западнитѣ и южнитѣ области отъ руситѣ, а послѣ да се е увеличило отъ робитѣ, които българитѣ грабели въ вѣрме на своитѣ войни.

Френовата хипотеза повтари въ общи черти и *В. Григоровичъ* въ своитѣ лекции „Славянскія древности“, четени въ 1867/8 година въ Одеския университетъ (Русскій филол. В. 1880. № 4, 222 и сл., р. 266. Происхождение болгаръ). Венелинъ счита българитѣ за славяни, но за сега (пока) ние нѣмаме за това доста данни (р. 226.) Въ самото тѣхно име (*българинъ*) не може да се намѣри първобитното значение, което да би изразивало тѣхния славянски произходъ (ibid.) И тѣй българитѣ не сж чисти славяни (227), а по всѣка вѣроятностъ сж били смѣсь отъ *турко-фински* и *славянски племена*.¹) Българитѣ сж могли на Волга, да приематъ славянски елементи и безъ да сж били сами славяни (особено чрѣзъ търговски сношения) р. 228. Ср. чисто славянското име на града *Жукотинъ*. Отъ друга страна вж. *титлитъ*, послѣ има и нѣкои *думи*, които могатъ да се обяснятъ само съ помощта на „*турко-финския*“ езикъ, напр. *каганъ* (така се наричалъ обаче и князь Владимиръ) и *бори-таканъ*, („у насъ тарханская грамота давалася отъ хана разнымъ болярамъ и означала *свободу*, независимостъ“).

¹ Сравни назв. Кутуртури и Утургури. Отъ этихъ названий удержалось доселѣ слово въ Средней Азии: оно означаетъ *смѣсь*. (227).